

Szegedi Tudományegyetem
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Angol Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

**Írott szókincsismereti és szókincshasználati felmérés angol
szakos egyetemisták körében**

Doktori értekezés magyar nyelvű tézisei

Doró Katalin

Témavezető:
Dr. Donald W. Peckham

Szeged
2008

1. Bevezetés

Az utóbbi néhány évtizedben erős érdeklődést tapasztalhattunk a szókinccset érintő kérdések iránt mind az anyanyelvet és idegen nyelveket vizsgáló kutatók, mind a korpusznyelvészek, nyelvoktatók, tantervkészítők, tankönyv- és szótárírók, valamint a nyelvtanulók részéről. Ennek az érdeklődésnek köszönhető, hogy számos könyv és kötet jelent meg a második- és idegen nyelv szókinccséről, különös tekintettel az angolra. Kutatások azt mutatják, hogy a szókinccsismeret fontos szerepet játszik a szövegértésben, szóbeli kommunikációban és írott szövegalkotásban, és kihat a nyelvi vizsgák összeredményeire is.

Miközben egyre több tanulmányt olvashatunk az angolt második vagy idegen nyelvként tanuló, különböző anyanyelvű diákok szókinccséről, nagyon keveset tudunk a magyarországi angol tanulók erre vonatkozó ismereteiről. Az 1970-es évektől kezdve készültek olyan nagyobb kutatások, melyek általános és középiskolások tantárgyi ismereteit mérték fel, beleértve az idegen nyelvet is, de ezek kevés szókinccsre vonatkozó adatot közölnek. Ez az első olyan alkalom, hogy magyarországi angol szakos hallgatók szókinccsismeretének összetett kérdése átfogó módon kerül tárgyalásra.

2. Célok és kutatási kérdések

A disszertációban leírt elméleti kutatás a magyar egyetemisták lexikai ismeretére vonatkozó szakirodalmi hiányokat kívánja pótolni. Az értekezés a kérdést több oldalról világítja meg, tehát nem csupán az említett csoport szókinccsének nagyságáról ad leíró jellegű információt, hanem arra is választ keres, hogy mi az összefüggés a különböző tesztek által mért eltérő jellegű szóismeretek között, mi lehet az oka az ingadozó teszteredményeknek, és mi a kapcsolat a tesztekkel mért szókinccsismeret és esszék során alkalmazott tényleges szókinccshasználat között. Ezért kutatásom során többféle módszert alkalmaztam. Először összevettem és korreláltattam egymással kötött receptív, kötött produktív és szabad produktív szókinccstesztek eredményeit, valamint megvizsgáltam, hogy különböző tényezők hogyan befolyásolják az eredményeket. Másodszor arra kerestem a választ, hogy a teszteken mért adatok hogyan vetítik előre a célnyelven történő egyetemi tanulmányok

eredményességét, beleértve az olvasást, a szövegértést, a szövegalkotást és a kurzusok érdemjegyeit.

Az irodalmi áttekintésben megvitatott kérdések és egy sor előtanulmány tapasztalatai alapján a következő hét fő kutatási kérdést vizsgálom a disszertációban:

1. Milyen az első- és harmadéves angol szakos egyetemisták receptív és produktív teszteken mért szókincsismerete?
2. Milyen befolyással vannak a hallgatók szókincsére az előzetes egyetemi tanulmányok és a nyelvgyakorlás mértéke (beleértve az angollal az egyetemen és azon kívül eltöltött időt és a nyelvtanulási háttérrel)?
3. Mi a kapcsolata a hallgatók teszteken mért receptív és produktív szókincsismeretének? Azaz: milyen mértékben jósolhatják meg a receptív teszteredmények a produktív tesztek pontszámát? Továbbá, hogyan viszonyulnak a részeredmények a tesztek összeredményeihez?
4. Hogyan jósolják meg a szókincsfelmérők eredményei a tanulmányi sikerességet, beleértve az olvasási készséget és a sikeres kurzusteljesítést? Azaz: rendelkeznek-e a hallgatók az általános és tudományos szövegek olvasásához szükséges minimális szókincssel? Továbbá, megállapíthatunk-e egy szókincsre vonatkozó minimális szintet, aminek hiányában a hallgatók valószínűleg nem tudják teljesíteni az angol nyelvi tanulmányaikat?
5. Mi a teszteken mért szókincsismeret szerepe idegen nyelven írt szövegek lexikai változatosságában? Azaz: nagyobb szókincs választékosabb szóhasználathoz vezet-e szövegalkotás során?

6. Milyen mértékben magyarázhatók az esszék szóhasználati különbségei a hallgatók a) célnyelvi szövegalkotási tapasztalatával; b) szövegalkotási stratégiáival, beleértve a szókincsnek tulajdonított fontosságot; és c) a témaválasztásával?

7. Hogyan változik a teszteken mért szókincsismeret egy tanév alatt?

3. Módszerek

3.1 Résztvevők

Az empirikus kutatásban résztvevők a Szegedi Tudományegyetem angol és/vagy amerikanisztika, illetve anglisztika szakos hallgatói (a kutatásban egységesen angol szakosokként megjelölve). A felmérésben összesen 342 diák vett részt, akik a következő három nagy csoportból tevődtek össze: bejövő elsőévesek, az első év vége, illetve a harmadik év vége (lásd az 1. táblázatot). Fontos kiemelnünk azt a tényt, hogy a három nagy résztvevői csoport egymástól független. Ez azt jelenti, hogy például azok a diákok, akiket az első csoport tagjaiként teszteltünk a tanév elején, nem kerültek be a 2. csoportba újabb adatfelvétellel a tanév végén. A három csoport közvetlen összehasonlítása csak néhány kutatási kérdés kapcsán történik. Bizonyos alkérdések vizsgálata során a résztvevők különféle csoportosítására került sor egyéb szempontok alapján, mint például a nyelvgyakorlás mértéke vagy a teszteredmények. Longitudinális változásokat egy követéses esettanulmány keretében elemztek, melyhez az 1. csoportból 15 fő került kiválasztásra, akiket újratestelttem az első tanév végén.

1. Táblázat A résztvevők főbb csoportjai

Csoport	Évfolyam	Hallgatók száma	Adatfelvétel ideje
1	Bejövő elsőévesek	148	2006. szeptember
2	Első év vége	101	2006. április–május
3	Harmadik év vége	93	2006. április–május és 2007. április–május
Összesen		342	

3.2 A felmérés eszközei

Annak érdekében, hogy megvizsgálhassuk a fent felsorolt kutatási kérdéseket, az adatok következő formái kerültek felvételre:

- Három szókincsismeret mérő teszt: Vocabulary Levels Test (Szószint Teszt), Productive Vocabulary Levels Test (Produktív Szószint Teszt) és Lex30 asszociációs teszt.
- Szövegalkotás: nyelvi szigorlaton írt esszék a 2. és 3. csoport tagjaitól
- Kérdőív: háttérismeret a résztvevőktől, különös tekintettel a nyelvtanulási tapasztalataikra, a célnyelven történő olvasási és írási gyakorlatukra
- Kurzusok érdemjegyei az 1. és 2. csoport tagjaitól
- Strukturált interjú a követéses tanulmányban részt vevő 15 első évfolyamos hallgatótól

3.3 A vizsgálati módszer magyarázata

A résztvevők és az adatfelvétel eszközei úgy kerültek kiválasztásra, hogy lehetővé tegyék számunkra a kutatási terület minél részletesebb vizsgálatát. Ez azt jelenti, hogy az angol szakosok szókincsismeretét és szókincshasználatát tanulmányaik kulcsfontosságú állomásainál vizsgáljuk különféle adatforrások alapján. Az eszközök és az adatfeldolgozási módszerek előzetesen kipróbálásra kerültek középiskolás és egyetemista korosztályon annak érdekében, hogy kizárjunk minden olyan lehetséges problémát, ami a végső empirikus kutatás során felmerülhetett volna. Az előtanulmányok sorozata értékes információval szolgált, mely megkönnyítette a disszertációban tárgyalt kutatás lefolytatását.

A fent említett kutatási módszer egyik legfontosabb előnye a segítségével felvehető gazdag adathalmaz. A hallgatók szókincsismeretét több oldalról világítottuk meg, nem korlátozva azt egy vagy két aspektusra. A gyűjtött adatok részletes kvantitatív elemzésre adtak lehetőséget. Ugyanakkor kvalitatív vizsgálatot is végeztem, mely kiegészíti és szemlélteti az empirikus kutatás eredményeit.

4. Az értekezés felépítése

A disszertáció öt fő részre tagolódik: általános bevezető, irodalmi áttekintés, kutatási kérdések és módszerek, eredmények, valamint összefoglalás és következtetések. A következőkben áttekintem a disszertáció tartalmát, követve a fejezetek sorrendjét.

Az **első fejezet** bevezetést kíván nyújtani az írott szókincsismereti és szókincshasználatai felmérés kérdéskörébe olyan diákok esetében, akik az angolt az oktatás nyelveként használják. A kutatási terület fontosságának rövid tárgyalása után a szókincs definíciójának nem egyszerű feladatát taglalom. Ezután a kutatás magyar kontextusáról ejtek néhány szót, végül az értekezés fő kutatási területeit veszem sorra.

Az irodalmi áttekintő fejezetekhez tartozó bevezető azzal a megállapítással indít, hogy tulajdonképpen lehetetlen egy disszertáció keretein belül részletesen tárgyalni az egyre növekvő, a második nyelvre vonatkozó szókincsismereti szakirodalmat. Az áttekintés fő célja az empirikus kutatáshoz közvetlenül kapcsolódó ismeretanyag legfontosabb részeinek ismertetése.

A **második fejezet** a fogalom-meghatározás nehéz kérdését tárgyalja. Kiemelt szerepet kap azon megállapítás, hogy a *szó* és társfogalmainak meghatározása közvetlen kihatással lehet a kutatási módszerekre és adatelemzésre. A fejezet a továbbiakban a képzőknek és a több szóból álló lexikai egységeknek, végül a szavak többszörös jelentésének a szerepét vizsgálja.

A **harmadik fejezet** egy olyan idézet értékelésével kezdődik, mely azt sugallja, hogy a szakirodalomban fellelhető terminológiai kódosítések szándékosak lennének. Azt a megállapítást teszem, hogy a szókincs pontatlan meghatározása nem nevezhető mindenkire vonatkozóan szándékosnak, azonban mindenképpen megnehezíti bizonyos kérdésekre vonatkozó ismeretanyag értelmezését. A fejezetben továbbá bemutatom a szókincsismeret értelmezésére vonatkozó különböző modelleket és szempontrendszereket. Ezen átfogó értelmezések bizonyos részei átfedést mutatnak, melyek közül a receptív–produktív, a részleges–teljes ismeret, valamint a lexikon hozzáférhetősége és felépítése kerül részletesebb tárgyalásra.

A **negyedik fejezetet** a tanulói szókincs értékelésének szentelem. Először elméleti háttérrel nyújtok a témához a szókincsmérés szempontjainak ismertetésén keresztül, melyek

felhívják a figyelmet a mérőeszközök átgondolt kiválasztásának a fontosságára. Ezután áttekintem a különböző típusú szókinccsteszteket, különös figyelmet szentelve azon három tesztre, melyet az empirikus kutatásban is használok. Szintén bemutatom az írott szövegek elemzéséhez használható szókinccsmérő eszközöket, részletesen kitérve a jelen tanulmányhoz kiválasztottakra. A fejezet zárásaként említést teszek a korpusznyelvészetről és a szófrekvencia mérésében elfoglalt szerepéről.

Az irodalmi áttekintést záró **ötödik fejezet** a szókinccs és olvasás kapcsolatát tárgyalja. Olyan témákat tekintek át, mint az olvasás során elsajátított szókinccs, a szövegértéshez elengedhetetlenül szükséges szólefedettségi küszöbszint, az ismeretlen lexikai egységek jelentésének a kikövetkeztetése, illetve az ismétlés szerepe a szókinccstanulásban. A fejezet második része a szókinccs írásfolyamatban betöltött szerepének modelljeit mutatja be. A fejezet zárásaként olyan empirikus kutatásokat tekintek át, melyek a felhasznált módszerek és a vizsgált kérdések tekintetében közvetlenül kapcsolhatók a saját kutatásomhoz.

A **hatodik fejezetben** bemutatom a hét fő kutatási kérdést, majd megmagyarázom mindegyiknek a disszertációban elfoglalt szerepét, és tárgyalom a főbb kutatási területek esetében megfogalmazott szűkebb kérdéseket is. A fejezet kiemeli egy olyan átfogó kutatás előnyeit, mely adatfelvételi eszközök sorát alkalmazza, és ezáltal gazdag adatforrással dolgozik.

A **hetedik fejezetben** tárgyalom a vizsgálódás módszertani háttérét, beleértve a résztvevőket, a mérőeszközöket, a kutatás menetét, az adatkezelést és adatértékelést, valamint a részletes előtanulmányokat. Az itt kifejtett vizsgálati módszerek segítségével a hallgatók szókinccsismeretének kérdését több oldalról vizsgálhatjuk. A főképpen statisztikai adatelemzést kvalitatív vizsgálódás is kiegészíti.

A **nyolcadik fejezet** első része a három szókinccsteszt (Vocabulary Levels Test, Productive Vocabulary Levels Test és Lex30) eredményeinek statisztikai, leíró jellegű bemutatására szolgál. Ismertetem, hogy a több mint 300 résztvevő egy nagy csoportként való kezelése miatt csak általános konklúziók levonására szolgálhat. Éppen ezért a második részben a kutatásban résztvevőket különböző szempontok alapján csoportosítom, melyekről azt feltételezhetjük, hogy hatással lehetnek a felmérések eredményére. Ismertetem, hogy ezen szempontok együtt miért vannak erősebb hatással a pontszámokra, mint önállóan. A fejezet

harmadik részében a három teszt összeredményeit és az egyes tesztszintek eredményeit korreláltatom, mely elemzés elméleti és gyakorlati jelentőséggel is bír.

A **kilencedik fejezet** első alfejezete a szókincestudásnak az egyetemi tanulmányok sikerességében betöltött szerepét vizsgálja. A tanulmányokban való előrejutást egyrészt megvizsgálom a valószínűsíthető olvasási nehézség, másrészt a kurzusok teljesítésének tükrében. Feltételezhető, hogy sok diák általános és tudományos szövegek olvasásakor nehézségbe ütközik, mivel nem ismeri a szavak magas arányát. Ez a probléma hatványozódik azzal a ténnyel, hogy a résztvevők többsége minimálisan keveset olvas. A következő alfejezetben a hallgatók esszéit vizsgálom aszerint, hogy a szövegek lexikájára milyen befolyással van a szókincsismeret és a témaválasztás. A hallgatók kérdőívre adott válaszuk szerint átlagosan kevesebb figyelmet fordítanak írás során a választékos szóhasználatra, mint a nyelvtanra vagy a szöveg megszerkesztettségére.

A **tizedik fejezetben** bemutatom egy követéses esettanulmány eredményeit, melynek keretében az év eleji felmérésben részt vevő 15 első évfolyamos diákot a tanév végén újratestelttem. A csoportra kivetített javuló összeredmény mögött nagy egyéni ingadozásokat találtam. Javuló és romló pontszámokat is tapasztaltam az egyes diákok eredményeiben. A résztvevők közül hét hallgató kiugró eredményeket mutatott, az ő esetüket részletesebben bemutatom a kérdőíves és strukturált interjúbeli adatok fényében.

A **tizenegyedik fejezetben** olyan további pontokat vizsgállok meg, melyek az adatelemzés során felmerültek, ilyen például a Lex30 teszt szerepe, valamint az adatok elméleti és gyakorlati jelentősége.

A **tizenkettedik fejezet** a disszertáció fejezeteinek rövid áttekintését nyújtja, majd végső konklúziót von és kitekintést ad.

Az értekezést a **felhasznált irodalmak jegyzéke** és az adatfelvételi eszközöket felsoroló **függelékek** zárják.

5. Eredmények

A disszertáció eredményeket tartalmazó részei a kutatási kérdések köré épülnek, melyeket egy-egy külön vizsgálatban tárgyalok. A kutatási területeket hét fő kutatási kérdés köré építettem fel, melyeket további alkérdéseken keresztül tárgyalok. Ez olyan összetett

adathalmazt és összefüggő eredménysort jelent, melyekből itt csak a legfontosabbakra térek ki.

Az első vizsgálat leíró jellegű, mely bemutatja egy adott hallgatói csoport három teszten mért szókincsismeretét. Minden teszteredményben nagy variabilitást tapasztalhattunk. Ez felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy egy ilyen résztvevői csoportot, melyet sok más, az angolt mint idegen vagy az angolt mint második nyelvet vizsgáló tanulmány is használ, nem szabadna egy homogén csoportként kezelni. Csoportra vonatkozó összeredmények ugyan képesek általános tendenciákat kimutatni, de megkerülhetetlen annak a kérdésnek a felvetése, hogy hogyan alakulnak az eredmények különböző szempontok tükrében.

Éppen ezért a második vizsgálatban a résztvevőket új csoportokba rendeztem aszerint, hogy hány éve tanulnak angolul, tartózkodtak-e hosszabb időt angol nyelvterületen, mennyi időt fordítanak az angol nyelvre és mennyit olvasnak célnyelven. Azt vártam, hogy ezek a tényezők vannak a legjelentősebb hatással a diákok receptív szókincsének nagyságára. Ugyanakkor fontos kiemelni azt a megállapítást, hogy statisztikai különbségek sok esetben csak a nem szomszédos csoportok között voltak kimutathatóak. Ez arra enged következtetni, hogy az angol nyelvvel töltött idő és az olvasás mennyisége önmagában kevés befolyással bír a hallgatók receptív szókincsének nagyságára.

A harmadik vizsgálat a különböző teszteken és alteszteken elért eredmények közötti összefüggéseket elemzi. Többet nyújt a már meglévő, nem magyar résztvevőktől felvett adatokhoz képest, mert két szókincsnagyságot mérő és egy produktív asszociációs teszt eredményeit hasonlítja össze. A tanulmány két produktív és egy receptív tesztet alkalmaz, hogy hozzásegítsen a receptív–produktív szókincsismereti modell minél jobb megértéséhez. Az eredmények azt mutatják, hogy szoros kapcsolat van a két szószint teszt között, viszont sokkal lazább az összefüggés ezen két teszt és a szóasszociációs feladat eredményei között. Azt is megállapíthattuk, hogy melyik szógyakorisági szint mutat legszorosabb összefüggést az összeredményekkel és a szomszédos szintekkel. Ez leginkább gyakorlati jelentőséggel bír, mivel megkönnyíti a jövőben a szókincsfelmérők tervezését és szervezését olyan mindennapi helyzetekben, amikor a hatékonysági és időkorlátok miatt gyakran tesztek vagy altesztek csupán egy szűkített körét használjuk.

A tanulmányi sikerességet elemző, negyedik vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a hallgatók meglepően nagy hányadának hiányos a receptív szókincsismerete, olyannyira,

hogy nem képesek a célnyelven még általános témájú szövegeket sem folyékonyan olvasni. Az adatok még aggasztóbbak a tudományos szövegeket vizsgálva, melyek szerves részei a másod- és harmadéves tananyagnak. Összességében megállapíthatjuk, hogy az olvasás során elsajátított szókincs mértéke minimális, és hogy a szövegértés erősen korlátozott a szólefedettségi küszöbszint és a tantárgyi tudás ismeretében. Az elsőévesek nyelvi kurzusokon elért elégtelen osztályzatai statisztikailag szignifikáns összefüggést mutattak a teszteredményekkel. Kockázati csoportokat tudunk elkülöníteni a teszteken elért pontszámok alapján, mely információ fontos a későbbi hallgatói felmérék értékelésénél és a kurzusok tervezésénél.

Az ötödik vizsgálat célja a szókincsismeret szerepének tanulmányozása a hallgatók által írt szövegek lexikai összetételében. A tanulmány arra kereste a választ, hogy vajon több szó ismerete magával vonja-e a választékosabb írott szóhasználatot. A diákok esszéinek szófrekvencia-arányát (az első 2000 leggyakoribb angol szó arányát), lexikai változatosságát (a különböző szavak és a teljes szószám arányát) és lexikai sűrűségét (a tartalmas és a funkciószavak arányát) összehasonlítottam a két produktív teszten mért teljesítményükkel. Az eredményekből arra következtethetünk, hogy a Produktív Szószint Teszten mért szókincsnagyság jobban képes előrejelezni az írott szövegekben használt lexikát, mint a Lex30 által feltárt asszociációs kapcsolatok.

A hatodik vizsgálat azokat a tényezőket veszi sorra, melyek befolyásolhatják az esszé szókincsmutatóit. A szövegalkotási gyakorlat és a kérdőíven az írásstratégiára adott válaszok nem mutatnak statisztikailag szignifikáns összefüggést a vizsgahelyzetben írt fogalmazások lexikai mutatóival. Ebből arra következtethetünk, hogy a produktívnek nevezett szókincstesztetek, melyek a valós nyelvhasználatot próbálják szimulálni, sem képesek teljes mértékben megjósolni a nyelvhasználat közben előhívott lexikát. Maguk a fogalmazási feladatok közvetlen befolyással bírnak a hallgatók nyelvhasználatára, egyesek választékosabb szókincset követelnek meg, mint mások. A gyakorlatra átvittelve a tanulmány egyik legfontosabb üzenete az, hogy fel kell hívnunk a hallgatók figyelmét a szókincs-használat jelentőségére. Nem csupán gyakorolniuk kell a szövegalkotást, hanem írásgyakorlás közben, az egyéb tényezők mellett, több figyelmet kell fordítaniuk a szóhasználatra.

A hetedik egy követéses vizsgálat, mely 15 elsőéves hallgató szókincsében egy tanév alatt bekövetkezett változásokat elemzi. Csoportszinten javuló pontokat találtam, míg a

résztevők külön vizsgálata negatív és pozitív értékeket is mutatott. A változási görbék nem véletlenszerűek, hanem jól magyarázhatóak a diákok nyelvfejlesztési stratégiáival, mint például az explicit szótanulás és a szókincsfejlesztő nyelvi szemináriumok teljesítése.

6. Összegzés és kitekintés

Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy a jelen empirikus kutatás a következő szempontok alapján jelentős: a) különféle mérőeszközöket használ pontos utalással arra, hogy azok mit kívánnak mérni, továbbá elemzi a teszteredmények, a szókincshasználat és az eredményeket befolyásoló háttér adatok kapcsolatát; b) olyan hallgatói csoportot használ, melynek szókincs ismerete és szókincs használata korábban részletesen nem került tárgyalásra; c) a teszteredményeket olyan szempontból is vizsgálja, hogy azok milyen mértékben tudják megjósolni az egyetemi tanulmányok sikerességét; és d) a feltett kérdéseket és elemzéseket olyan elméleti, kutatási és gyakorlati kérdéskörökhöz kapcsolja, melyek további vizsgálódásokat igényelnek mind az adott résztvevői csoport, mind egy szélesebb réteg körében.

A jelen értekezést elméleti és gyakorlati kérdéseket szem előtt tartva készítettem el, figyelve egyrészt a kutatási eszközök és az adatfeldolgozás pontos leírására, másrészt olyan tesztek alkalmazásával, melyek könnyen elérhetőek és jól alkalmazhatóak a mindennapi oktatásban és kurzusanyagok összeállításában. Ahelyett, hogy új módszereket dolgoztam volna ki, a disszertációba olyan adatfelvételi és adatfeldolgozó eszközöket (különböző felépítésű tesztek és szövegelemző programokat) válogattam be, melyeket már mind Magyarországon, mind külföldön hasznosítottak az egyetemi oktatásban, illetve amelyeket még szélesebb körben lehetne alkalmazni a hallgatói szókincs mérőjeként, az oktatás során, valamint az önálló hallgatói tanulás kiegészítőjeként. Elméleti és gyakorlati szemszögből is jelentős információt kaptunk a diákok szókincs ismeretéről és szókincs használatáról, melyről eddig csak részleges ismeretünk és feltételezésünk volt a mindennapi órai munka és a nyelvi vizsgák eredményei alapján. Az eredményekből levont következtetések valószínűleg alkalmazhatók egyéb magyarországi vagy a világ más hasonló oktatási helyzeteire.

Érdeemes lenne a résztvevői szinten végzett követéses vizsgálatot folytatni, mivel az elemzésekből az derült ki, hogy az esetvizsgálat értékesebb adattal szolgál, mint a

csoportátlagok. A kutatás egyik fontos oktatásra kiható eredménye a nagy egyéni variabilitás dokumentálása. Sok elsőéves hallgató nem rendelkezik az általános és tudományos szövegek értelmezéséhez és a célnyelven történő tanulmányokhoz szükséges szóismereti küszöbszinttel. Jóllehet a két felsőbb csoport tagjai jobb pontokat értek el a teszteken, ez részben a gyengébb tanulók korai lemorzsolódásával magyarázható. Az esettanulmány arra hívja fel a figyelmünket, hogy csak azok a hallgatók mutatnak jelentős szókincsgyarapodást, akik kiemelkedően sokat gyakorolják a nyelvet és explicit tanulási stratégiákat alkalmaznak. A kezdeti nyelvi nehézségek áthidalására fontos lenne az első 5000 szócsalád és a kurzusokon használt legfontosabb szakterminológia szisztematikus, explicit elsajátítása. Ezen felül a diákoknak a szövegekben előforduló ismeretlen lexika kezelésére szolgáló stratégiákat is meg kellene tanulniuk, melyek nem szorítkozhatnak az ismeretlen elemek figyelmen kívül hagyására, mert az hosszú távon kevés szókincsfejlődést eredményez. Mivel a hallgatók többsége az egyetemre belépve nem rendelkezik használható stratégiával az önálló tanuláshoz, szókincsfejlesztő szemináriumokat kell számukra biztosítani vagy olyan tananyagok felé irányítani őket, melyeket egyedül is képesek feldolgozni.

Az értekezés témájához kapcsolódó publikációk

- Doró, K. (2005a). Fogalmazásírás az általános iskolai angolórákon. *Módszertani közlemények*, 43/3, 115–120.
- Doró, K. (2005b). Verb frequency in English native and non-native student writing. In Lengyel, Zs. és Navracsics, J. (szerk.) *VIII. Pszicholingvisztikai Nyári Egyetem válogatott előadások.CD*. Veszprém: Veszprémi Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék.
- Doró, K. (2006a). Angolul tanuló középiskolások iskolán kívüli nyelvhasználata. In Klaudy, K. és Dobos, Cs. (szerk.) *A világ nyelvei és a nyelvek világa. Soknyelvűség a gazdaságban, a tudományban és az oktatásban. A XV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai, Miskolc, 2006. április 10–12.* Vol. 3/1. Pécs – Miskolc: MANYE – Miskolci Egyetem. 197–201.
- Doró, K. (2007a). Aktív és passzív szókincs a középiskolai idegennyelv-tanulásban és tanításban. In Heltai, P. (szerk.) *Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia. A XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai, Gödöllő, 2005. április 7–9.* Vol. 2/1. Pécs – Gödöllő: MANYE – Szent István Egyetem. 277–281.
- Doró, K. (2007b). The use of high- and low-frequency verbs in English native and non-native student writing. In Lengyel, Zs. & Navracsics, J. (eds.) *Second language lexical processes: Applied linguistic and psycholinguistic perspectives*. Clevedon: Multilingual Matters. 117–129.
- Doró, K. (2007c). Kerekasztal-beszélgetés a kollokációkról. *Modern Nyelvoktatás*, XIII/2–3, 133–143.
- Doró, K. (2007d). Választékos idegen nyelvi szókincs: Előny vagy feltétel? In Váradi, T. (szerk.) *I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 24–33.
<http://www.nytud.hu/alknyelvdok/proceedings07/Doro.pdf>.
- Doró, K. (megjelenés alatt) Productive vocabulary and mental lexicon in light of a word association task. In Lengyel, Zs. és Navracsics, J. (szerk.) *X. Pszicholingvisztikai és Alkalmazott Nyelvészeti Nyári Egyetem válogatott előadások*.

Konferencia-előadások

- Doró, K. (2003). Amerikai iskolások írásbeli lexikai fejlődése: Melléknév és igehasználat. Elhangzott a 7. Nyelvésztdoktoranduszok Országos Konferenciáján, Szeged, 2003. november 7.
- Doró, K. (2004). Hogyan építik fel fogalmazásaikat amerikai iskolások? Elhangzott a VII. Pszicholingvisztikai Nyári Egyetemen, Balatonalmádi, 2004. május 24.
- Doró, K. (2006b). Angol nyelvű tudományos cikkek lexikai vizsgálata. Elhangzott a IX. Pszicholingvisztikai és Alkalmazott Nyelvészeti Nyári Egyetemen, Balatonalmádi, 2006. május 21.

Doró, K. (kézirat). Produktív szókincs és szövegalkotás. Elhangzott a XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszuson, Siófok, 2007. április 20.

Doró, K. (kézirat). Assessing the vocabulary knowledge as a predictive measure of academic success of first-year English majors. Elhangzott az EARLI JURE Conference-en, Budapest, 2007. augusztus 27.

Doró, K. (kézirat). Szókincsfelmérés angol szakos egyetemisták körében: Egy átfogó felmérés tapasztalatai. Elhangzott a The State of English in Hungary Konferencián, Budapest, 2007. november 16.